

I. MỤC TIÊU BÀI HƯỚNG DẪN

- Ôn tập lại kiến thức về từ đồng nghĩa
- Biết cách áp dụng những kiến thức đã học để hoàn thành các bài tập trong SGK
- Nắm được một số dạng bài thường gặp về từ đồng nghĩa

II. KIẾN THỨC CẦN NẮM

A. Khái niệm

Từ đồng nghĩa là những từ có nghĩa giống nhau hoặc gần giống nhau.

Ví dụ: huyền, mun, đen, mực,....

B. Phân loại:

2 loại

1. Từ đồng nghĩa hoàn toàn:

Là những từ có nghĩa hoàn toàn giống nhau, có thể thay thế cho nhau trong lời nói.

Ví dụ: xe lửa với tàu hỏa, con lợn với con heo,...

2. Từ đồng nghĩa không hoàn toàn

Là những từ tuy cùng nghĩa với nhau nhưng vẫn khác nhau phần nào đó về thái độ, tình cảm hoặc cách thức hành động

Ví dụ: chét, hi sinh, toi mạng, ra đi,...

Luyện từ và câu Từ đồng nghĩa trang 7 SGK Tiếng Việt 5 tập 1

III. GỢI Ý TRẢ LỜI CÁC CÂU HỎI SGK

Câu 1 (trang 7 sgk Tiếng Việt 5): So sánh nghĩa của các từ in đậm trong mỗi ví dụ sau:

a) Sau 80 năm giờ nô lệ làm cho nước nhà bị yếu hèn, ngày nay chúng ta cần phải xây dựng lại cơ đồ mà tổ tiên đã để lại cho chúng ta, làm sao cho chúng ta theo kịp các nước khác trên hoàn cầu. Trong công cuộc kiến thiết đó, nước nhà trông mong chờ đợi ở các em rất nhiều.

Hồ Chí Minh

b) Màu lúa chín dưới đồng vàng xuộm lại. Nắng nhạt ngả màu vàng hoe. Trong vườn, lắc lư những chùm quả xoan vàng lim không trông thấy cuống, như những chuỗi tràng hạt bồ đề treo lơ lửng.

Tô Hoài

Hướng dẫn giải:

a) Xây dựng – kiến thiết:

- Khác nhau:

+ Xây dựng: làm nên, gây dựng nên.

+ Kiến thiết: xây dựng với quy mô lớn.

- Giống nhau: cùng chỉ một hành động.

b) Vàng xuộm – vàng hoe – vàng lịm:

- Khác nhau:

+ Vàng xuộm: có màu vàng đậm đều khắp.

+ Vàng hoe: có màu vàng pha lẫn màu đỏ.

+ Vàng lịm: màu vàng gọi lên cảm giác ngọt ngào, mọng nước.

- Giống nhau: cùng nói về màu vàng.

Câu 2 - Nhận xét (trang 8 sgk Tiếng Việt 5): Thay những từ in đậm trong mỗi ví dụ trên cho nhau rồi rút ra nhận xét: Những từ nào thay thế được cho nhau? Những từ nào không thay thế được cho nhau? Vì sao?

Hướng dẫn giải:

+ Xây dựng và kiến thiết có thể thay thế được cho nhau vì nghĩa của các từ ấy giống nhau hoàn toàn.

+ Vàng xuộm, vàng hoe, vàng lịm không thể thay thế cho nhau vì nghĩa của chúng không giống nhau hoàn toàn. Vàng xuộm chỉ màu vàng đậm của lúa chín. Vàng hoe chỉ màu vàng nhạt, tươi ánh lênh. Còn vàng lịm chỉ màu vàng của quả chín, gợi cảm giác rất ngọt.

Câu 1 (trang 8 sgk Tiếng Việt 5): Xếp các từ in đậm thành từng nhóm đồng nghĩa:

Sau 80 năm giờ nô lệ làm cho nước nhà bị yếu hèn, ngày nay chúng ta cần phải xây dựng lại cơ đồ mà tổ tiên đã để lại cho chúng ta, làm sao cho chúng ta theo kịp các nước khác trên toàn cầu. Trong công cuộc kiến thiết đó, nước nhà trông mong chờ đợi ở các em rất nhiều. Non sông Việt Nam có trở nên tươi đẹp hay không, dân tộc Việt Nam có bước tới đài vinh quang để sánh vai với các cường quốc năm châu được hay không, chính là nhờ một phần lớn ở công học tập của các em.

Hồ Chí Minh

Hướng dẫn giải:

+ nước nhả – non sông.

+ toàn cầu – năm châu.

Câu 2 - Luyện tập (trang 8 sgk Tiếng Việt 5): Tìm những từ đồng nghĩa với mỗi từ sau đây: đẹp, to lớn, học tập.

M: đẹp – xinh.

Hướng dẫn giải:

- Đẹp: xinh đẹp, xinh tươi, xinh xắn, đẹp đẽ, mĩ lệ, tươi đẹp, đèm đẹp...

- To lớn: to tướng, to kềnh, to đùng, khổng lồ, vĩ đại, lớn, to...

- Học tập: học hành, học hỏi, học...

Câu 3 (trang 8 sgk Tiếng Việt 5): Đặt câu với một cặp từ đồng nghĩa em vừa tìm được ở bài tập 2.

M: - Quê hương em rất đẹp.

- Bé Hà rất xinh.

Hướng dẫn giải:

- Chúng em rất chăm chỉ học hành. Ai cũng thích học hỏi những điều hay từ bạn bè.

- Trọng bắt được một con tôm càng to kềnh. Còn Dương bắt được một con éch to sụ.

- Phong cảnh nơi đây thật mĩ lệ. Cuộc sống mỗi ngày một tươi đẹp.